

Магістр 2 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПОБУДОВА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПАСИВНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКУ

Анотація. Розглянуто застосування методу структурно-функціонального моделювання з метою розробки рекомендацій щодо покращення управління пасивними операціями банку. Обґрунтовано доцільність побудови структурно-функціональної моделі управління ними.

Аннотация. Рассмотрено применение метода структурно-функционального моделирования с целью разработки рекомендаций по улучшению управления пассивными операциями банка. Обоснована целесообразность построения структурно-функциональной модели управления ими.

Annotation. The article deals with the application of the structural and functional modeling to develop recommendations for improving the management of the bank passive operations. The expedience of making a structural and functional model of managing them was substantiated.

Ключові слова: структурно-функціональна модель, пасивні операції, стратегія банку, процесно-орієнтований підхід, декомпозиція, IDEF0 діаграма.

Банки відіграють основну роль в утворенні оптимального середовища для мобілізації й вільного перепливу капіталів, нагромадження коштів для структурної перебудови економіки, розвитку підприємництва [1].

Для більш успішного функціонування банку, підвищення його платоспроможності та ліквідності необхідно приділяти увагу формуванню та регулюванню його пасивів, завдяки яким утворюються ресурси банку.

Беручи це до уваги, актуальним є моделювання банком шляхів і джерел ресурсного забезпечення його діяльності. Враховуючи досягнення вчених у галузі управління пасивними операціями, актуальним залишається дослідження щодо формування послідовності процесу управління пасивними операціями банку.

Метою статті є побудова структурно-функціональної моделі управління пасивними операціями банку та формування програми регулювання пасивних операцій цієї фінансової установи.

Банки виконують важливу функцію мобілізації тимчасово вільних грошових ресурсів і перетворення їх у реальний капітал, здійснюючи кредитні, інвестиційні та інші операції, забезпечуючи таким чином потреби економіки в додаткових ресурсах.

В умовах ринкової економіки виняткової важливості набувають процес формування банківських пасивів, оптимізація їх структури.

Суттєвий внесок у вивчення проблем управління пасивними операціями зробило багато науковців, та вивчення їх праць показало, що достатнього висвітлення не дістали деякі аспекти, пов'язані з формуванням програм управління ними. Аналіз останніх досліджень і публікацій серед вітчизняних та закордонних вчених, що зробили серйозний внесок у рішення питань управління пасивними операціями банків, варто виділити таких, як: Герасимович А. М., Лаврушин О. І., Дребот Н. П., Галько О. Р., Федотова Д. Є., Семенов Ю. Д., Чижик К. Н., Примостка Л. О. [1 – 5]. Разом з тим, питання застосування методу структурно-функціонального моделювання з метою розробки рекомендацій щодо покращення управління пасивними операціями в сучасних умовах вимагають подальшого розроблення.

Тому особливої ваги набуває побудова структурно-функціональної моделі управління пасивними операціями, на основі якої можна створити програму регулювання пасивних операцій банку.

Одним із шляхів вирішення даної проблеми може бути побудова декомпозиційної моделі з використанням процесно-орієнтованого підходу.

Застосування такого підходу до процесу управління пасивними операціями обумовлено тим, що він: орієнтований на розкриття цілісності процесу управління пасивними операціями та механізмів, що їх забезпечують;

орієнтований на виявлення багатоаспектних керівних зв'язків та реалізовує уявлення процесу управління у вигляді ієрархічної моделі, що відображає не тільки поточний стан процесу управління пасивними операціями, а й процеси, які їх формують;

забезпечує узгодженість результатів [4].

Для розкриття сутності процесу управління пасивними операціями в рамках процесного підходу використовується методологія функціонального моделювання та графічного описання процесів IDEF0. Особливістю IDEF0 є її акцент на ієрархічне представлення об'єктів, що значно полегшує розуміння предметної області.

Призначення IDEF0 – надати засоби та способи повного і послідовного моделювання функцій (діяльності, дій, процесів, операцій) системи, а також функціональних зв'язків і даних, які підтримують об'єднання цих функцій.

Виходячи із цього, призначення IDEF0 в дослідженні процесу управління пасивними операціями – це перебудування структури функцій, що дозволить підвищити продуктивність та ефективність системи управління формування пасивів банку.

Одним із основних понять стандарту IDEF0 є декомпозиція. Принцип декомпозиції застосовується при розбитті складного процесу, яким є управління фінансовою стійкістю, на складові його функції. Декомпозиція дозволяє поступово і структуровано представляти модель системи у вигляді ієрархічної структури окремих діаграм, що робить її менш переобтяженою і засвоюваною [3].

Моделювання процесу розробки програми заходів щодо ефективного управління слід починати з побудови контекстної діаграми, тобто найбільш абстрактного рівня опису системи у цілому. На рис. 1 подано контекстну діаграму "Управління пасивними операціями банку", що побудована на основі загальних вимог методології функціонального моделювання IDEF0.

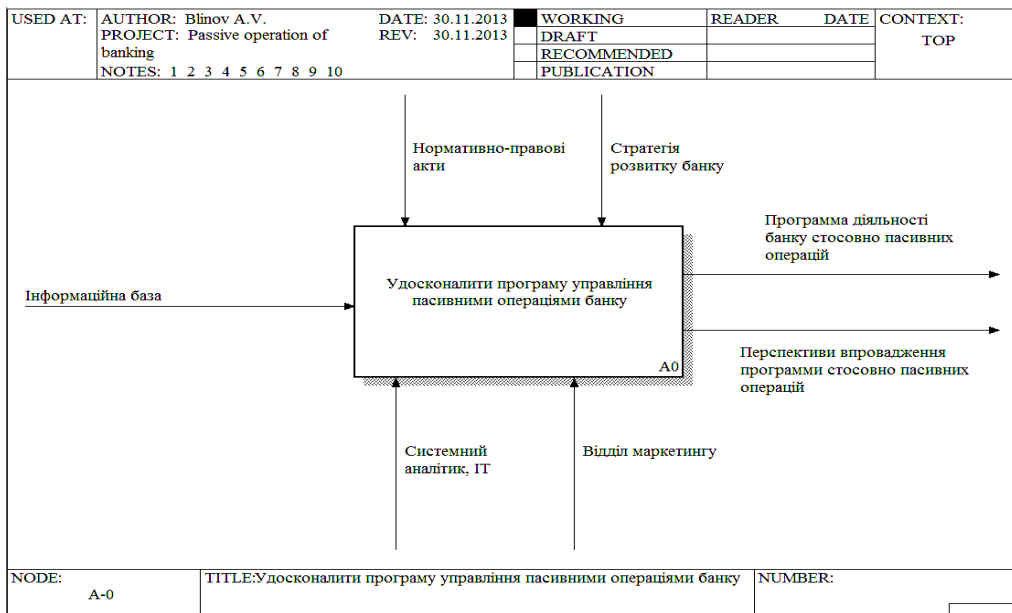

Рис. 1. Управління пасивними операціями банку

До вихідних даних належить інформаційна база, до механізму – системний аналітик та відділ маркетингу, які безпосередньо будуть займатися аналізом та формуванням подальшої інформації для аналізу пасивних операцій банку. До управління належать нормативно-правові акти та стратегія розвитку банку. На виході має місце сформована програма діяльності банку стосовно пасивних операцій та перспективи її впровадження.

На рис. 2 розглянуто декомпозицію контекстної моделі, щоб детальніше відобразити проблеми вдосконалення пасивних операцій банку. По-перше, треба виявити проблеми пасивних операцій банку, проблему довіри клієнтів до банку, потім розробити методику оцінки рівня довіри клієнтів банку та його динаміки, і, на сам кінець, скоригувати програму управління пасивними операціями банку на основі проаналізованих даних.

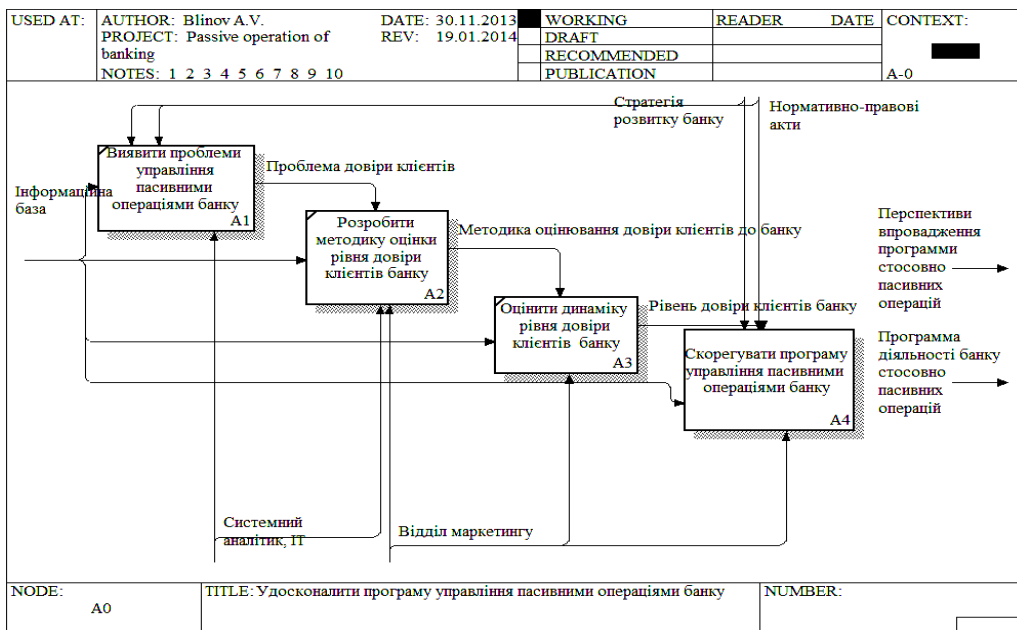

Рис. 2. IDEF0 модель удосконалення програми управління пасивними операціями банку

На рис. 3 відтворено декомпозицію блоку А4, щоб ще більш детально розглянути програму коригування пасивних операцій банку. Вона включає:
 ідею формування нової програми управління пасивними операціями (ПУПО);
 визначення маркетингових складових ПУПО;
 розробку технології та стандарту якості ПУПО;
 визначення економічної ефективності та ризиків впровадження ПУПО;
 формування готової ПУПО.

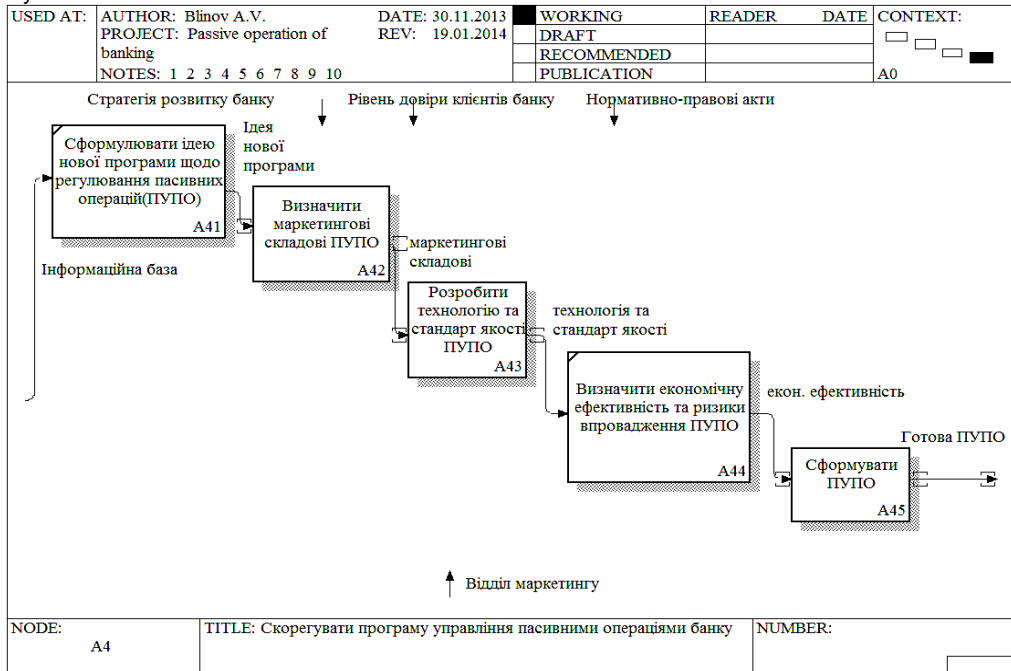

Рис. 3. IDEF0 модель удосконалення програми управління пасивними операціями банку

На рис. 4 – 6 відтворена декомпозиція блоків А42, А43 та А45, що ще більш детально розкриває потребу у формуванні нової програми щодо управління пасивними операціями банку.

- До А42 входять:
- аналіз ринку збуту;
  - сегментація ринку збуту;
  - визначення шляхів поширення ПУПО;
  - та оцінка рівня конкуренції потенційного ринку збуту.
- До А43 входять:
- визначення характеристики та правового статусу ПУПО;
  - визначення особливостей та принципів функціонування;
  - формування стандартів якості ПУПО.
- До А45 входять:
- визначення місць та строків впровадження ПУПО;
  - проведення випробування ПУПО;
  - визначення перспективи ПУПО;
  - та на виході – готова програма управління пасивними операціями.

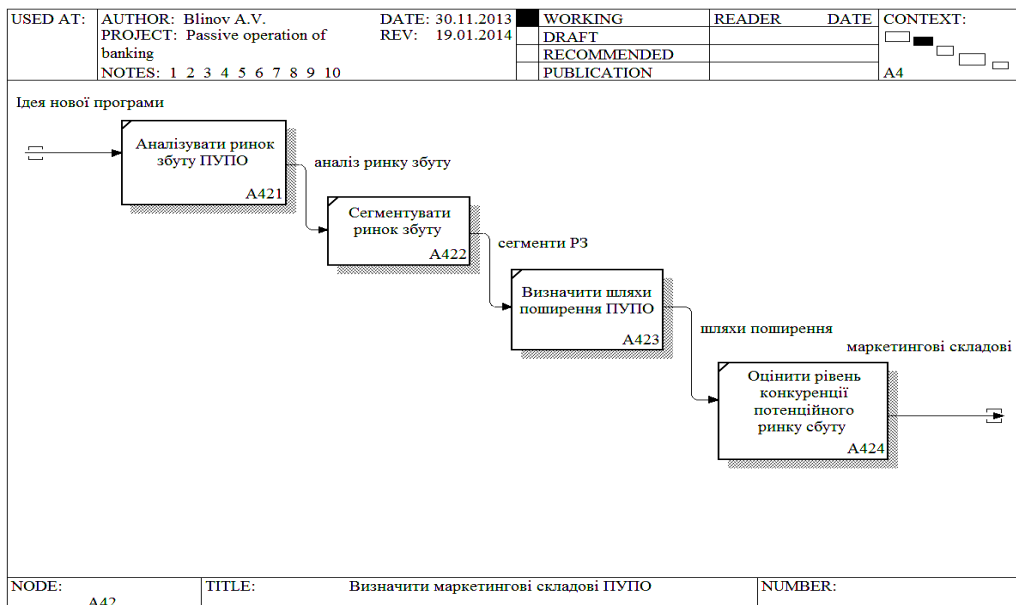
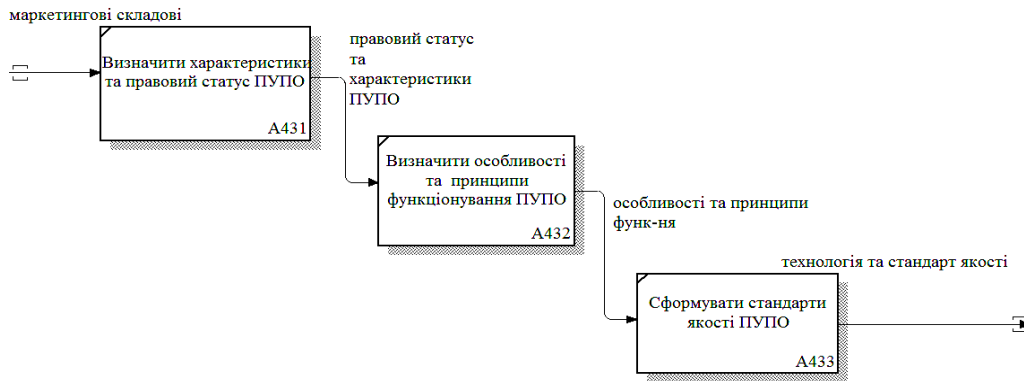

Рис. 4. IDEF0 модель удосконалення програми управління пасивними операціями банку

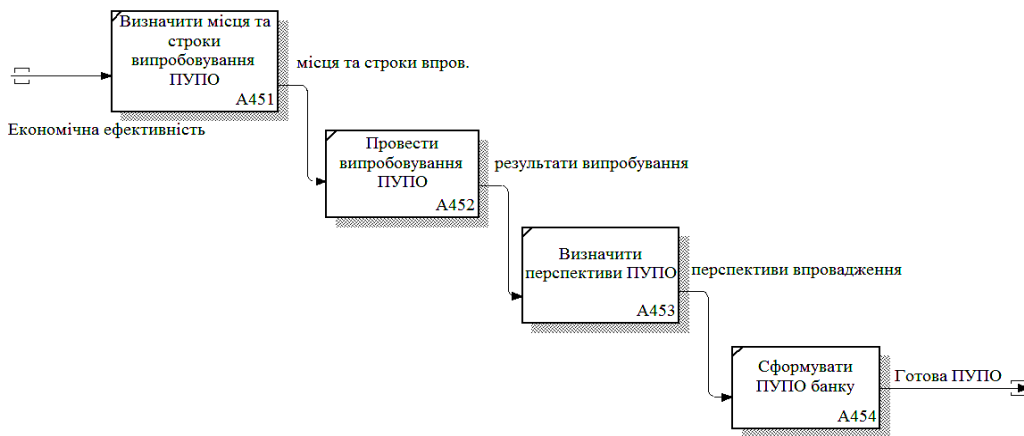
USED AT:	AUTHOR: Blinov A.V.	DATE: 30.11.2013	WORKING	READER	DATE	CONTEXT:
	PROJECT: Passive operation of banking	REV: 19.01.2014	DRAFT			☐ ☐ ☐ ☐
	NOTES: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10		RECOMMENDED			A4
			PUBLICATION			

NODE:	A43	TITLE:	Розробити технологію та стандарт якості ПУПО	NUMBER:	
-------	-----	--------	--	---------	--

Рис. 5. IDEF0 модель удосконалення програми управління пасивними операціями банку

USED AT:	AUTHOR: Blinov A.V.	DATE: 30.11.2013	WORKING	READER	DATE	CONTEXT:
	PROJECT: Passive operation of banking	REV: 19.01.2014	DRAFT			☐ ☐ ☐ ☐
	NOTES: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10		RECOMMENDED			A4
			PUBLICATION			

NODE:	A45	TITLE:	Сформувати ПУПО	NUMBER:	
-------	-----	--------	-----------------	---------	--

Рис. 6. IDEF0 модель удосконалення програми управління пасивними операціями банку

Ефективність заходів щодо формування власних і залучених ресурсів комерційного банку залежить від постійного аналізу банківськими спеціалістами структури й величини коштів, що зберігаються на депозитних рахунках, і вибору таких способів і шляхів їх залучення та використання, які були б максимально прибутковими для нього і відповідали інтересам клієнтів.

Заходи організаційного характеру передбачають наявність відповідної матеріальної бази для забезпечення ефективного управління пасивними операціями, а саме: сформованої інформаційно-аналітичної бази для оцінки конкурентної позиції банку на ринку депозитних послуг; ефективних засобів прогнозування ресурсів комерційного банку.

Таким чином, розроблена модель дозволяє фінансовому аналітику надати логіку проведення процесу управління пасивними операціями банку враховуючи, що від процентних ставок за депозитами залежить прибуток банку, що сприятиме його подальшому ефективному розвитку.

-
- Література:** 1. Дребот Н. П. Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг / Н. П. Дребот, О. Р. Галько // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 125–132. 2. Аналіз банківської діяльності : підручник / за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2003. – 599 с. 3. Банковское дело : учебник / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 672 с. 4. Федотова Д. Э. Case-технологии : практикум / Д. Е. Федотова, Ю. Д. Семенов, К. Н. Чижик. – М. : Горячая линия – Телеком, 2003. – 160 с. 5. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л. О. Примостка. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с. 6. Методология функционального моделирования IDEF0. Руководящий документ IDEF0-2000. – М. : Госстандарт России, 2000. – 115 с.